

ISONKYRÖN KUNNAN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

Laatijat; Isonkyrön opiskeluhuollon ohjausryhmä 2023

Sisällys

1. Opiskeluhoitosuunnitelma Isossakyrössä.....	3
2. Opiskeluhoitotyön rakenne, tavoitteet ja keskeiset periaatteet.....	4
2.1 Yhteisöllinen opiskeluhoito.....	5
2.2 Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto.....	6
2.2.1 Kouluterveydenhuolto.....	6
2.2.2 Opiskeluterveydenhuolto.....	7
2.3 Kuraattoripalvelut	7
2.4 Psykologipalvelut.....	8
3. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	8
3.1 Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta.....	8
3.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista.....	9
4. Koulu yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi.....	10
5. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito).....	12
6. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	14
7. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ja toiminta kriisitilanteissa	16
7.1 Kiusaaminen.....	16
7.2 Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa	17
8. Toimenpiteet opiskeluhoollon seuraamiseksi.....	18

Liitteet (4)

1. Opiskeluhoitosuunnitelma Isossakyrössä

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (377/2022 13§) velvoittaa opetuksenjärjestäjän laatimaan oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman. Lakiin on kirjattu seuraavasti:

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhoitosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun 12 §:ssä tarkoitettu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu.

Isonkyrön opiskeluhoollon ohjausryhmä on päättänyt, että opetuksenjärjestäjä laatii tämän yhden yhteisen opiskeluhoitosuunnitelman. Yksikkö-/koulukohtaiset suunnitelmat omine erityispiirteineen tarkennetaan päivitysten yhteydessä. Muilta osin kaikessa opiskeluhoitotoiminnassa noudatetaan yhteisiä samoja periaatteita.

Opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta vastaa opiskeluhoollon ohjausryhmä, jonka kokoonpanoksi Isonkyrön kunnan sivistyslautakunta on määritellyt lukion ja yläkoulun apulaisrehtorin (koollekutsuja), kuraattorin, yläkoulun rehtorin, alakoulun koulunjohtaja, kouluterveydenhoitajan, koulupsykologin, vastaavan erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja johtavan rehtorin.

Suunnitelman laatimisessa on huomioitu oppilaitosten henkilöstöjen, opiskelijoiden ja huoltajien näkemyksiä koulunjohtajien/rehtoreiden järjestämien kyselyjen tulosten muodossa. Opiskeluhoitosuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan esimerkiksi vuosittaisista opiskelijoille ja huoltajille kyselyistä saatavan tiedon perusteella. Kappaleessa 8. on kuvattu toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

Suunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2023.

Hyvinvointisuunnitelman rinnalla seuraavat suunnitelmat liittyvät olennaisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen Isonkyrön kunnassa. Osassa ohjelmista on tarkoin määriteltyjä tavoitteita, toimenpiteitä ja seurantamenetelmiä eikä niiden kaikkien toistaminen hyvinvointisuunnitelmassa olisi mielekäästä. Joistakin suunnitelmista on kuitenkin poimittu tavoitteita hyvinvointisuunnitelmaan. Hyvinvointisuunnitelmaa on tarkoitus käyttää välineenä tuoda säännöllisesti toimielinten tietoon tavoitteiden seurantaa ja toteutumisista.

- Markkinointistrategia
- Kuntastrategia 2025
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018–2022
- Ehkäisevän päihdetyön vuosikello

- Unicefin lapsiystävällinen kunta -malli (toimintasuunnitelma valmistuu vuoden 2021 loppuun ja otetaan käyttöön 2022 alkaen)
- Varhaiskasvatussuunnitelma 2019-2022 (uusi suunnitelma valmistuu vuoden 2022 aikana)
- Laatus Lakeuksien lapsille ja nuorille -toimenpideoso (valmistuu vuoden 2021 aikana)
- Harrastamisen Suomen malli
- Eteläpohjalainen perusopetuksen opetussuunnitelma 2016-
- Kyrönmaan lukion opetussuunnitelma 2021-
- Kotouttamisohjelma 2019-2023
- Opin liikkuen hanke 2019-2022

2. Opiskeluhoitotyön rakenne, tavoitteet ja keskeiset periaatteet

Opiskeluhoitolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu yhteisössä. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta opiskeluhoito, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhoitotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Taulukossa 1. on avattu opiskeluhoitoyön rakennetta sekä tehtäviä hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjän näkökulmasta. Alueellisen opiskeluhoitoyön yhteistyöryhmän roolia ja hyvinvointialueen tuottamia palveluita. Koulutuksen järjestäjän oman monialaisen opiskeluhoitoyön ohjausryhmän työtä sekä koulu- ja yksikkökohtaisen opiskeluhoitoyön tehtäväkenttää. Myös monialaisen asiantuntijaryhmän roolia on avattu kyseisessä taulukossa.

Taulukko 1. Opiskeluhoollon rakenne ja tehtävät

Opiskeluhoollon toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoollon on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoollon on kaikkien koulu-yhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus opiskeluhoollon palveluihin, joita ovat kouluterveydenhoollon sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhoollon palveluilla järjestämistä vastuu on hyvinvointialueella, jolle opetuksen järjestäjä tarjoaa asianmukaiset tilat.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon keskeiset periaatteet on kirjattu jäljempänä kappaleeseen 4 ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteet kappaleeseen 5.

2.1 Yhteisöllinen opiskeluhoollon

Jokaisessa oppilaitoksessa toimii omat yhteisölliset opiskeluhoolloryhmänsä ja niiden toimintatavat ja kokoontumiskerrat lukuvuositilalla vaihtelevat eri oppilaitoksissa 4 -10 viikolla. Yhteisöllisiä opiskeluhoolloryhmiä johtavat rehtorit, koulunjohtaja tai varakoulunjohtaja. Ryhmään kuuluvat koulun päätöksen mukaan esim. opettajaedustaja (luokan- ja/ tai aineenopettaja), terveydenhoitaja, kuraattori, erityisopettaja ja koulupsykologi. Yläkoulussa ja lukiossa lisäksi opinto-ohjaaja/ oppilaanohjaaja. Ryhmän kokoonpano kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan.

Hyvinvointia ylläpitävän toimintakulttuurin luominen edellyttää aitoa osallisuutta ja sitoutuneisuutta, siksi sen monialaisten jäsenten tulee osallistua ryhmän tavoitteelliseen työskentelyyn tarpeen mukaisesti.

Jokainen opiskeluhoitoryhmän jäsen tuo asiantuntemuksensa ryhmään ja koko oppilaitosyhteisöön. Opiskeluhoitoryhmät voivat myös kuulla tarvittaessa muita asiantuntijoita.

Tämän lisäksi myös opiskelijoiden ja huoltajien osallistaminen yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän työskentelyyn on ensiarvoisen tärkeää. Tällöin esimerkiksi oppilaitosten opiskelijakuntien hallitusten jäsenet ja tukioppilaat voivat toimia opiskelijaedustajina ryhmissä. Kodin ja koulun välinen sekä vanhempainyhdistyksen kanssa tehtävä yhteistyö heidän osallistamiseen on myös oleellinen osa yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toimintaa.

Isonkyrön esi- ja perusopetuksen sekä lukion yhteisöllisissä opiskeluhoitoryhmissä käsiteltävät asiat pohjautuvat koulutoiminnan kannalta keskeisiin teemoihin.

2.2 Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja opiskelijoiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen. Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on tukea toisen asteen opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä, sekä edistää opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta ja koko opiskeluyhteisön hyvinvointia.

2.2.1 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja opiskelijoiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen. Työtä tehdään luottamuksellisesti ja sovitusti yhdessä oppilaiden, huoltajien, koulun henkilökunnan ja muiden palveluntarjoajien kanssa.

Peruskoulussa terveydenhoitaja tapaa opiskelijat vuosittain. Ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla tehdään laaja terveystarkastus, jonka tekemiseen osallistuvat terveydenhoitaja ja lääkäri. Laajaan tarkastukseen kutsutaan huoltajat mukaan.

Terveydenhoitaja ottaa vastaan oppilaita koulukohtaisesti sovittuina aikoina. Huoltaja voi ottaa yhteyttä oppilaan terveyttä ja hyvinvointia koskevissa asioissa omaan terveydenhoitajaan.

2.2.2 Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuolto järjestää terveyden- ja sairaanhoitopalvelut opiskelijoille, mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen sekä suun terveydenhuolto. Työtä tehdään luottamuksellisesti ja sovitusti yhdessä opiskelijoiden, alikäisten opiskelijoiden huoltajien, koulun henkilökunnan ja muiden palveluntarjoajien kanssa.

Opiskeluterveydenhuollon asiakkaita ovat lukion opiskelijat. Opiskeluterveydenhuollon palveluihin on oikeus kaikilla, jotka opiskelevat päätoimisesti vähintään kahden kuukauden ajan tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

Opiskelijoille järjestetään terveydenhoitajan tarkastus ensimmäisenä opiskeluvuotena. Lääkärintarkastus tehdään ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena, jollei sitä ole tehty opiskelijaksi hyväksymisen yhteydessä.

Yhteydessä voi olla oman oppilaitoksen terveydenhoitajaan, mikäli opiskelijalla on terveyteen tai hyvinvointiin liittyviä huolenaiheita. Terveydenhoitajat ottavat vastaan opiskelijoita koulukohtaisesti sovittuina aikoina. Lisätietoja saa omasta opiskeluterveydenhuollosta.

2.3 Kuraattoripalvelut

Kuraattorin tehtävänä on tukea oppilaita tai opiskelijoita erilaisissa elämäntilanteissa. Kuraattorin kanssa voit keskustella esimerkiksi opiskeluun, elämäntilanteeseen, itsenäistymiseen, jaksamiseen, perhe-, kaveri- ja seurustelusuhteisiin liittyvistä asioista.

Työtä tehdään luottamuksellisesti ja sovitusti yhdessä oppilaiden tai opiskelijoiden, huoltajien, koulun henkilökunnan sekä muiden palveluntarjoajien kanssa.

Huoltaja voi ottaa kuraattoriin yhteyttä, jos huoli lapsen asioista herää. Yhteydenoton jälkeen lähdetään yhdessä miettimään asiaa ja etsimään keinoja tilanteeseen.

Oppilaalle/opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. (OHL 15 §)

2.4 Psykologipalvelut

Opiskeluhuollon psykologi tukee koulunkäyntiä, oppimista ja oppilaan tai opiskelijan psyykkistä hyvinvointia ja auttaa oppimisvaikeuksissa. Hän selvittää mielenterveyteen liittyviä ongelmia ja tarvittaessa arvioi oppilaan tai opiskelijan hoidon tai tuen tarvetta.

Opiskeluhuollon psykologi osallistuu koko oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin kehittämiseen. Hän ohjaa oppilaan tai opiskelijan tarvittaessa myös muiden palveluiden piiriin.

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. (OHL 15 §)

3. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

3.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Isossakyrössä työskentelee Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen yksi kokoaikainen kouluterveydenhoitaja ja koulukuraattori. Kouluterveydenhoitajalle kuuluvat kaikki peruskoulun ja lukion opiskelijat, koulukuraattorille kuuluvat peruskoulu- ja lukio-opiskelijoiden lisäksi esikoululaiset. Koululääkäri on koululla noin kahtena päivänä kuukaudessa, tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan myös enemmän. Koulupsykologipalveluille on kunnassa tarvetta.

Isossakyrössä toimii erityisopetuksen pienryhmä Keskustan alakoululla ja erillisessä yksikössä pienryhmä, joka on tarkoitettu niille oppilaille, jotka opiskelevat toiminta-alueittain. Yläkoulun yhteydessä toimii pienryhmä, joka on tarkoitettu 7.- 9. luokkalaisille.

Isossakyrössä on kolme lastensuojelun erityisyksikköä ja yksi perusyksikkö, joissa on yhteensä 42 paikkaa. Sijoitetut lapset käyvät joko lähikouluun tai kolmen eri yksikön yhteydessä olevaa Isonkyrön kunnan pienryhmää. Tämä lisää merkittävästi opiskeluhuollon tarvetta.

Isonkyrön perusopetuksen oppilaista 23% (v. 2023) on tehostetun tai erityisen tuen piirissä. Lisäksi kouluterveyskyselyn tuloksista on nähtävissä, että yläkoulun oppilaiden kohtalainen

tai vaikea ahdistuneisuus on kasvanut ja mielenterveyspalveluiden tarve lisääntynyt. Oppimisen haasteet ja muut käytöspuolen ongelmat ovat myös yhtenä opiskeluhuollon lisääntyneeseen tarpeeseen. Lasten ja nuorten neuropsykiatriset haasteet ovat osaltaan vaikuttamassa opiskeluhuollon piiriin hakeutumisessa. Tunne- ja sosiaalisten taitojen haasteiden vuoksi myös näiden oppilaiden kohdalla on tarve kasvanut ja täten vaikuttaa oppilashuollon kokonaistarpeeseen.

3.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Taulukossa 2. on esitetty arviot käytettävissä olevista palveluista sekä palvelujen tarve kuraattorin, terveydenhoitajan ja psykologin osalta Isonkyrön eri perusopetuksen ja toisen asteen oppilaitoksissa (alakoulut, yläkoulu ja lukio). Taulukossa 2. oppilasmääriin on laskettu mukaan esiopetuksen oppilaat. Oppilasmäärät on huomioitu 20.9.2022 tilanteen mukaisesti.

	Oppilasmäärä	KURAATTORI				TERVEYDENHOITAJA				PSYKOLOGI			
		palvelujen tarve		palvelua tarjolla		palvelujen tarve		palvelua tarjolla		palvelujen tarve		palvelua tarjolla	
		yhteisöllinen-työ ja yhteistyö	yksilöllinen työ	yhteisöllinen työ ja yhteistyö	yksilöllinen työ	yhteisöllinen työ ja yhteistyö	yksilöllinen työ	yhteisöllinen työ ja yhteistyö	yksilöllinen työ	yhteisöllinen työ ja yhteistyö	yksilöllinen työ	yhteisöllinen työ ja yhteistyö	yksilöllinen työ
Keskustan koulu	213	0.09	0.30	0.04	0.24	0.03	0.41	0.01	0.31			-	-
Valtaalan koulu	76	0.05	0.1	0.01	0.09	0.02	0.11	0.01	0.09			-	-
Kylkkälän koulu	98	0.05	0.1	0.01	0.09	0.02	0.14	0.02	0.1			-	-
Isonkyrön yläkoulu	199	0.15	0.3	0.09	0.27	0.06	0.38	0.05	0.27			-	-
Lukio	90	0.03	0.15	0.03	0.13	0.04	0.15	0.03	0.11			-	-
Yht. HTV	676	0.37	0.95	0.18	0.82	0.17	1.19	0.12	0.88	0.2	0.8		

Taulukko 2. Käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut ja palvelujen tarve kuraattorin, terveydenhoitajan ja psykologin osalta.

Lakisääteiset henkilöstömitoitukset:

Kuraattori 670 oppilasta
Koulupsykologi 780 oppilasta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen suositukset henkilöstömitoituksesta:

Kouluterveydenhoitaja 480 oppilasta
Opiskelijaterveydenhoitaja 570 oppilasta
Koululääkäri 2100 oppilasta

4. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Isonkyrön kunnassa kaikilla kouluilla (perusopetus ja lukio) noudatetaan yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämisessä samoja periaatteita.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa perus- ja lukio-opetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (*opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhuolto*) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto tarkoittaa toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista.

Esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa suoritetaan tiedonkeruuta vuosittain monien eri tahojen toimesta. Näistä saatua tietoa hyödynnetään opetuksen, kasvatuksen ja koulutoiminnan suunnittelussa sekä oppilaitosten hyvinvoinnin kehittämisessä. Näistä keskeisimmät kyselyt ovat:

- Koululaisten terveystarkastus (joka toinen vuosi). Kysely järjestetään 4., 5., 8. ja 9. luokien oppilaille sekä lukion 1. ja 2. vuosiluokan opiskelijoille.
- TEAviisarin terveystarkastus (joka toinen vuosi). Kysely kunnille terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön tukemiseksi.
- MOVE-mittaukset osana koululiikuntaa (joka vuosi) 5. ja 8. luokille
- KARVI (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus). Kysely esi- ja perusopetukseen oppimistulosten arvioimiseksi ja koulutuksen kehittämiseksi laaja-alaisesti, eri osaluokkiin kohdennettuna.
- PISA (Programme for International Students Assessment), kansainvälinen oppimistutkimus (joka 3. vuosi)

- Isonkyrön oma kiusaamiskysely toteutetaan syksyllä ja keväällä luokille 4.- 9.

Näiden lisäksi Isossakyrössä otetaan osaa erilaisiin hankkeisiin, joiden tuloksia hyödynnetään oppilaitosten toiminnan suunnittelussa ja käytännössä.

Taulukossa 3. kuvataan Yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteet, tehtävät, kokoontumiset ja kirjaamiskäytännöt.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto
<p>Tavoitteet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvoinnin seuraaminen, arvioiminen ja kehittäminen - Koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä huolehtiminen (koulurakennus, -tilat ja -välineet)
<p>Tehtävät</p> <p>Hyvinvointiin liittyvien koko koulu yhteisöä koskevien tavoitteiden asettaminen, konkreettisten toimien suunnittelu, toteutumisen seuranta ja arviointi yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa</p> <p>Toimenpiteet oppilaiden osallisuuden lisäämiseksi</p> <p>Kouluun kiinnittymisen toimenpiteet yhteisötasolla</p> <p>Opiskelu huoltoryhmää johtaa rehtori, apulaisrehtori tai koulunjohtaja.</p> <p>Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen tulee ottaa huomioon kaikessa yhteisöllisen opiskelu huollon suunnittelussa, toteuttamisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä.</p> <p>Ryhmään kutsutaan tarvittaessa muita lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä viranomaisia ja toimijoita.</p> <p>Yhteisöllinen koulu kohtainen opiskelu huoltoryhmä käsittelee esimerkiksi seuraavia asioita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Järjestyssääntöjen valmistelu ja päivittäminen • Miten lakien edellyttämää opiskelu huoltoa toteutetaan (kasvatukselliset ja kurinpidolliset keinot ja niiden seuranta PoL 35, 36) • Toimintatavat koulu ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (koulurakennus, opetustilat ja – välineet, eri oppimisympäristöt, välitunnit) • Poissaolojen seuranta, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen • Koulun ulkopuolisten, hyvinvointia edistävien tahojen kanssa tehtävän yhteistyön menettelytavat • Nivelvaiheiden vastuut ja toimintatavat koulun tasolla • Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus • Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen • Kouluterveyskyselyn tulosten läpikäynti • Opiskelu huollon TEA-viisari <p>Turvallisuutta koskevat ohjeet (esim. koulukuljetusten odotusajat)</p>

Kokoontuminen ja kirjaaminen

- Opiskeluhoitoryhmä kokoontuu vähintään 4 kertaa lukuvuodessa. Koollekutsujana toimii ryhmän puheenjohtaja. Kokouksista kirjoitetaan muistiot (käytetään omavalvonnassa)

Isonkyrön kunnan perusopetuksen yksiköiden yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät käsittelevät vuosittain kiusaamiskyselyiden tuloksia sekä kouluterveyskyselyn tuloksia aina kun kysely toteutetaan. Kyselyiden tulokset esitellään opiskelijoille ja opettajakunnille. Lukiolla opiskelijoilta kerätään kyselyillä säännöllisesti, vähintään lukuvuosittain, tietoa viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista.

Kouluilla laaditaan toimintatavat päihteiden käytön ennaltaehkäisevään työhön ja käyttöön puuttumiseen. Kunnassa ehkäisevästä päihdetyöstä vastaa hyvinvointilautakunta, joten ehkäisevää päihdetyötä tehdään yhdessä hyvinvointipalveluiden kanssa.

Koululla tehdään työsuojelutarkastuksia säännöllisesti työsuojelun toimintaohjelman mukaisesti. Samalla korjataan vaara- ja riskipaikkoja myös opiskelijoiden ympäristössä. Rehtori vastaa oppilaitoksen turvallisuudesta ja kouluyhteisön hyvinvoinnista.

Perusopetuksen osalta toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi kuvataan opetussuunnitelmassa sekä poissaoloihin puuttumisen mallissa. kts. LIITE 1 a ja b. (a. poissaoloihin puuttuminen ja b poissaolon portaat).

5. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoolllossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan

tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

5.1 Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoa ensisijaisesti se, jolla huoli herää, mutta hän voi ottaa myös yhteyttä opiskeluhooltohenkilöstöön ja yhdessä sopia kuka ryhmän kokoa. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä jäseniksi vain opiskelijan, tai ellei hänellä ole ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi edellytyksiä arvioidaan annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Pienten lasten osalta suostumuksen antaa aina huoltaja.

Jos opiskelija tai huoltaja kieltäytyy monialaisen ryhmän toiminnasta, arvioidaan lapsen tai nuoren etu ja tapauskohtaisesti ja harkitaan lastensuojeluilmoituksen tekemistä.

Opiskelija voi kieltää huoltajansa (tai muuta laillista edustajaansa) osallistumasta itseään koskevan opiskeluhooltoasian käsittelyyn sekä itseään koskevien salassa pidettävien tietojen antamisen huoltajalleen, jollei se selvästi ole hänen etunsa vastaista. Tällöin on tehtävä arvio oppilaan edusta ottaen huomioon opiskelijan ikä, kehitystaso, muut henkilökohtaiset ominaisuudet sekä asian laatu. Arvion edun toteutumisesta tekee koulun opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö (terveydenhoitaja, koulupsykologi tai koulukuraattori).

Jos koulun työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhoollon palveluja, hän keskustele asiasta ensin opiskelijan kanssa ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin. Työntekijä ohjaa opiskelijan opiskeluhoollon palveluihin.

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, työntekijä ilmoittaa oppilaan yhteydenottotarpeesta opiskeluhoollon työntekijälle viipymättä sähköisellä Wilma-järjestelmällä ja antaa tiedossaan olevat tarvittavat tiedot.

Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun järjestetään myös opiskelijan, hänen huoltajansa tai muun henkilön yhteydenoton perusteella. Vastuu asian ilmoittamisesta opiskeluhoollon työntekijälle on yhteydenoton saaneella työntekijällä.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että perusopetuksen oppilaalle, jolle on määrätty 36 §:n 1 momentissa tarkoitettu kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi 36 §:n 2 tai 3 momentin nojalla, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa 36 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden jälkeen.

Koulupsykologin arviointiin/ tutkimuksiin ohjaututaan Etelä- Pohjanmaan hyvinvointialueen ohjeistuksen mukaisesti. LIITE 2. (ohjautuminen psykologin tutkimuksiin).

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä opiskeluhoitopalveluiden ammattihenkilöiden kanssa. Ennen erityisen tuen päätöstä opetuksesta vastaava opettaja ja opiskeluhoitopalveluiden ammattihenkilöt laativat moniammatillisena yhteistyönä kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta.

5.2 Opiskeluhoitokertomukset

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksesta laaditaan opiskeluhoitomuistio. Yksilökohtaisen opiskeluhoitomuistio kirjataan Wilma- järjestelmään. Tähän muistioon on pääsy vain ja ainoastaan asianomaisilla eli, jotka ovat saaneet suostumuksen osallistua yksilökohtaiseen opiskeluhoitopalaveriin tai joille on erikseen myönnetty lupa.

Jokaisessa oppilaitoksessa opiskelijakohtaisista muistioista syntyy opiskeluhoitokertomus. Rekisteristä vastaa oppilaitoksen koulunjohtaja tai rehtori. Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoitopalaverin järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhoitopalaverista vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhoitopalaverin järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23§)

Opiskeluhoitorekisteriin eivät kuulu potilas- tai kuraattorien asiakaskertomukset, jotka kuuluvat asianomaisten omiin rekistereihin.

Erityisesti arkaluonteisten henkilötietojen, joita opiskelijahuoltorekisterit lähes aina sisältävät, käsittely on hyvin rajoitettua. Julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä viranomaisen hallussa olevia tietoja ei saa luovuttaa sivullisille, ellei siihen ole laissa säädettyä perustetta tai sen, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antamaa lupaa. Opiskelijahuoltorekisterit sisältävät salassa pidettäviä tietoja.

6. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien koulu yhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen

ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhuollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä tekee yläkoulussa ja lukiossa yhteistyötä oppilas- ja opiskelijakunnan sekä tukioppilaiden kanssa osallisuuden ja myönteisen ilmapiirin parantamiseksi.

Kaikilla kouluilla huoltajille järjestetään yhteisiä ja luokkakohtaisia vanhempainiltoja, joissa jaetaan ajankohtaista ja ongelmia ennaltaehkäisevää tietoa sekä keskustellaan yhteisistä tavoitteista oppilaiden hyvinvoinnin lisäämiseksi. Jokaisella alakoululla toimii vanhempainyhdistykset, jotka osaltaan saavat olla mukana toimintaa suunniteltaessa. Myös erilaiset vanhempainkyselyt ovat käytössä, jolla kartoitetaan vanhempien ajatuksia ja toiveita. Tällä toiminnalla halutaan osallistaa vanhempia ja tuoda heidät mukaan kehitettäessä koulun toimintakulttuuria.

Yläkoulussa ja lukiossa toimii erilaisia opetustoimen henkilöstöstä koostuvia tiimejä, joiden tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa kouluvuoden aikana osallisuutta ja kouluviihtyvyyttä lisääviä tapahtumia. Opettajienkokouksissa jaetaan yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamisen kannalta tärkeää tietoa ja suunnitellaan uusia toimivia tapoja toteuttaa yhteisöllistä opiskeluhuoltoa.

Koulunkäynninohjaajat toimivat moniammatillisissa työyhteisöissä, joiden tähtäimenä on luoda tukea tarvitsevalle opiskelijoille turvallinen ja kannustava oppimisympäristö. Työ on opiskelijoiden ohjaamista, avustamista ja tukemista oppimisprosessin eri vaiheissa itsenäisyyttä ja omatoimisuutta korostaen. Koulunkäynninohjaajat tukevat opiskelijoiden henkistä kasvua ja osallistuvat oppilaiden koulutyötä koskevaan suunnitteluun ja yhteistyöhön, erilaisiin valvonta- ja avustustehtäviin, aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaamiseen sekä toimivat vaativaa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaajina.

Nuorisopalvelut yhdessä seurakunnan kanssa tarjoavat tukea perusopetuksen opiskelijoille järjestäen oppilaitoksiin välitunti- tai muuta toimintaa koulupäivien aikana sekä vapaa-ajan toimintaa nuorisotiloissa tai muissa kohteissa koulupäivän jälkeen, viikonloppuisin tai kesäaikaan. Lisäksi nuorisotoimi ja seurakunta toimivat aktiivisesti yläkoulun ja lukion arjessa järjestäen oppilaille viikoittaisia keskustelu- ja kahvihetkiä sekä erilaisia tapahtumia. Nuorisotoimi osallistuu opiskelijoiden ryhmäyttämispäivien suunnitteluun ja järjestämiseen yhdessä koulun ja opiskeluhuollon henkilöiden kanssa.

Isonkyrön kouluilla lasten- ja nuorten hyvinvointia edistävät alakoulujen oppilaista koostuva Lapsiparlamentti ja koulujen opiskelijakunnat ja tukioppilaat sekä Nuorisovaltuuston aktiivinen toiminta.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedotetaan oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille. Pääasiallinen tiedotuskanava on Wilma- järjestelmä.

7. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ja toiminta kriisitilanteissa

7.1 Kiusaaminen

Kiusaaminen on haukkumista, ilkeitä puheita, yksin jättämistä tai eristämistä ryhmästä, tönimistä ja lyömistä. Kiusaamisteot vahingoittavat tai loukkaavat toista. Kiusatuksi joutunut ei pysty yleensä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaaminen on usein ryhmäilmiö ja siihen liittyy aseman tavoittelua ryhmässä toista alistaen.

Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista, toistuvaa ja pitkäkestoista toimintaa. Jo yksikin teko voi olla toiselle vahingollinen ja aiheuttaa pelkoa kiusatuksi tulemisesta. Tämän vuoksi jokaiseen kiusaamistekoon on puututtava välittömästi.

Kouluissa lasten, nuorten ja yhteisön turvallisuus on koko henkilöstön vastuulla. Oppimisyhteisöjen toimintakulttuurin ja johtamisen pitää edistää turvallisuutta ja hyvinvointia, sekä kehittää yhteisöllisyyttä.

Opettaja vastaa kunkin lapsi-, oppilas- ja opiskelijaryhmän turvallisuudesta ja hyvinvoinnista opettaessaan ryhmää ja siirryttäessä oppimisympäristöstä toiseen.

Rehtori vastaa työpäivän turvallisuudesta ja hyvinvoinnista yhdessä opettajien ja muun henkilöstön kanssa. Rehtori sekä koulutuksen järjestäjä vastaavat oppimisyhteisössä tai ympäristössä suunnitelmallisesta kiusaamisen ehkäisystä, kiusaamistilanteisiin puuttumisesta ja niiden seurannasta.

Jos kiusaamista ilmenee, tai sitä epäillään tapahtuneen oppimisympäristössä, -yhteisössä tai koulumatkalla, on opettajalla ja rehtorilla velvollisuus ilmoittaa siitä kiusaamisen kohteen ja kiusaamisen tekijän huoltajille. Ilmoitusvelvollisuus koskee kiusaamisen kohteena

olevaa oppilasta ja epäiltyä tekijää.

Isonkyrön kunnassa noudatetaan Isonkyrön kiusaamisen vastaista mallia. Mallin tavoitteena on toimia ohjerunkona ryhdyttäessä ottamaan käyttöön ns. nollatoleranssiin perustuvaa mallia epäasialliseen käyttäytymiseen ja kiusaamiseen. Tämä tarkoittaa, että jokainen tilanne arvioidaan ja epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan. Toimintatavat arvioidaan yksilöllisesti. LIITE 3. (kiusaamisen vastainen malli).

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, jotka päivitetään joka 3. vuosi. Näihin on kirjattu selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta, tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden tuloksista. Näissä suunnitelmissa pyritään huomioimaan opetuksen järjestäminen, oppimiserot ja opintosuoritusten arviointi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta syrjintää ehkäisten. LIITE 4. (tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma).

7.2 Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Opetussuunnitelman perusteissa määrätään oppilaitosten suunniteltavaksi toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Tätä osuutta kutsutaan usein kriisisuunnitelmaksi, jolla varaudutaan koko yhteisöä tai sen jäseniä koskettaviin äkillisiin kriiseihin ja traumaattisiin tilanteisiin.

Koulutuksen järjestäjä vastaa paikallisen opetussuunnitelman laatimisesta ja siinä olevan opetustoimen opiskelijahuoltoa koskevan suunnitelman laatimisesta. Kriisisuunnitelman keskeiset periaatteet ja tavoitteet on määritelty osana opetussuunnitelmaa.

Kriisisuunnitelma ohjaa toimintaa ja psykososiaalista tukea ja jälkihoitoa erilaisissa äkillisissä kriiseissä sekä psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestämistä myös pelastautumista vaatineiden tilanteiden jälkeen. Se laaditaan yhteistyössä opiskelijahuollon palveluista vastaavien kanssa.

Suunnitelman laatimisessa tehdään yhteistyötä myös pelastustoimen ja poliisin kanssa sekä muiden kunnassa kriisitoiminnasta vastaavien tahojen kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen
- yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako kriisitilanteisiin varauduttaessa sekä kriisitilanteissa

- pelastussuunnitelman, koulun järjestyssääntöjen ja muiden turvallisuusohjeiden yhteensovittaminen
- toimintaohjeet erilaisissa äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen, sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen sekä koulujen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet äkillisissä kriiseissä
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- kriisisuunnitelmasta tiedottaminen, siihen perehdyttäminen ja toimintavalmiuksien harjoittelu
- kriisisuunnitelman päivitys ja arviointi

Isossakyrössä jokaisella yksiköllä on omat kriisi-, pelastus- ja/tai turvallisuussuunnitelmansa, joiden päivityksestä he vastaavat itse. Oppilaitoksissa voi olla käytössä myös valmiuskortit, jotka ohjaavat toimintaa käytännön toimissa.

Oppilaitoksissa toimii myös omia kriisityöryhmiä, jotka toimivat tarvittaessa koulu- tai opetusyksikötasolla kriisin sattuessa.

Oppilaitosten nimetyt turvallisuusvastaavat tekevät kiinteää yhteistyötä kriisityöryhmissä yhdessä opiskeluhoillon ja muiden moniammatillisten toimijoiden kanssa. Turvallisuusvastaavan tehtävänä on myös ennaltaehkäistä uhka- ja vaaratilanteita ja varautua niihin järjestämällä oppilaitoksissa määräajoin turvakävelyjä sekä poistumis- ja sisäänsuojautumisharjoituksia. Oppilaitosten kameravalvonta-seurannasta vastaavat rehtorit ja koulujen johtajat.

Oppilaitosten pelastus- ja turvallisuussuunnitelmissa on määritelty myös toiminta- ja tiedottamisvastuut kriisitilanteissa, sekä varajärjestelmät.

Kuntatasolla hyvinvointialue järjestää terveydenhuolto- ja sosiaalihuoltolain mukaisesti akuuttia kriisiapua kaikille sen alueella asuville kuntalaisille. Kriisitilanteissa voidaan ottaa yhteyttä sosiaali- ja kriisipäivystykseen.

Kriisitilanteiden jälkeisessä toiminnassa hyvinvointialue tarjoaa apua myös tapahtuman jälkipuintiin (debriefing). Tällä pyritään ehkäisemään kriisien aiheuttamia jälkireaktioita ja tarjotaan keskusteluapua siihen koulutettujen henkilöiden kanssa.

8. Toimenpiteet opiskeluhoillon seuraamiseksi

Opiskeluhoiltosuunnitelman toteuttamista seuraa ja ohjaa opiskeluhoillon ohjausryhmä. Ohjausryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukukaudessa. Kokouksissa käsitellään yh-

teisöllisten oppilashuoltoryhmien kuulumisia eri kouluista. Lisäksi koulut tuovat ohjausryhmälle tiedoksi tyytyväisyyskyselyjen, kiusaamiskyselyjen ja muiden kyselyiden tulokset. Ohjausryhmä käsittelee kyselyjen tulokset ja päättää niiden perusteella tehtävät toimenpiteet. Koulut myös keräävät tilaston Kiusaamisen vastaisen mallin toiminnasta eli käsiteltyjen kiusaamistapausten määriä ja tieto siitä, mitä käsitteleyistä on seurannut eli esimerkiksi, monessako tapauksessa kiusaaminen on loppunut.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä käy läpi syksyisin opiskelijahuoltosuunnitelman ja kirjaa opiskeluhuollon vuosisuunnitelman. Keväällä opiskeluhuollon menneestä lukuvuodesta kirjoitetaan vuosiraportti, jossa kuvataan, mitä on tehty ja mitkä ovat tilastojen mukaiset tulokset.

Opiskelijahuollon resurssin tarve arvioidaan keväisin ohjausryhmän toimesta seuraavaa lukuvuotta silmällä pitäen.

	Päiväys
Tämä opiskeluhoitosuunnitelma on päivitetty	12.6.2023
Kriisisuunnitelma on päivitetty	12.6.2023
Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on päivitetty	12.6.2023
Tämä suunnitelma ja siihen liittyvät liitteet on käsitelty opiskeluhuollon ohjausryhmässä	15.5.2023

Taulukko 4. Isonkyrön kunnan suunnitelmat liittyen oppilashuoltosuunnitelmaan.

Isonkyrön kunnan perusopetuksen koulupoissaolojen malli

Perusopetuslain mukaan oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä myönnetty vapautusta. (POL 26§) Poissaoloja ennaltaehkäistään luomalla oppilaalle turvallinen ja viihtyisä kouluympäristö.

Huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa koululle oppilaan poissaolosta mahdollisimman pian ensimmäisen poissaolopäivän aamuna. Huoltajan tulee ilmoittaa poissaolon syy luokanopettajalle/luokanvalvojalle. Poissaolot kirjataan Wilmaan.

Opetusryhmästä vastuussa oleva luokanopettaja, aineenopettaja tai luokanvalvoja seuraa säännöllisesti oppilaiden poissaoloja ja kiinnittää huomiota poissaolojen mahdolliseen säännönmukaisuuteen: poissaolojen toistumiseen esim. samana viikonpäivänä, samasta aineesta tai saman opettajan tunnilta. Runsaisiin poissaoloihin puututaan heti ja ryhdytään koulunkäyntiä tukeviin toimenpiteisiin.

Yhteydenpito huoltajiin tapahtuu Wilmalla. Wilmassa pystyy niin henkilökunta kuin huoltajat seuraamaan poissaolomäärien kerääntymistä. Poissaolojen seuraaminen kuuluu kaikille koulussa toimiville. Poissaolon portaiden mukaisesti vastuut on määritetty tarkemmin eri poissaolotuntimäärille.

Ennalta ehkäisevä toiminta:

Vastuuhenkilö: luokanopettaja/luokanvalvoja ja yhteisöllinen oppilashuolto

- Koulunkäyntiin ja kouluyhteisöön sitouttaminen yhteisöllisen opiskeluhuollon keinoin. Koulun alkaessa kiinnitetään huomiota ryhmäytymisiin. Lukuvuoden aikana käydään läpi tunne- ja vuorovaikutustaitoja eri oppiaineissa ymv.
- Sujuva yhteistyö kodin ja koulun välillä.
- Tiedon lisääminen koulupoissaoloista ilmiönä.
- Oppilaiden läsnäoloa koulussa seurataan systemaattisesti ja jatkuvasti.

Jos huoli herää:

- Oppilaan poissaoloista herää huoli kotona/koulussa: luokanopettaja/luokanvalvoja keskustelee asiasta oppilaan kanssa heti ja on yhteydessä huoltajiin jo ennen kuin ensimmäinen poissaoloraja täyttyy.
- Opiskeluhoitohenkilöstön konsultointi mahdollisimman matalalla kynnyksellä.

Poissaoloihin puuttumisen portaat:

Huolta herättävä poissaolo yli 50h

Vastuuhenkilö: luokanopettaja/luokanvalvoja

1. Jos poissaolot ovat ennalta anottuja lomia tai useammasta kokonaisesta, peräkkäisestä, huoltajan selvittämistä sairauspäivästä johtuvia: luokanopettaja/luokanohjaaja keskustelee oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin. Selvitetään poissaolojen vaikutus opiskeluun ja mahdollisen lisätuen tarve. Luokanopettaja/luokanohjaaja tekee Wilma-merkinnän "Keskustelu 50 h".

2. Jos poissaolot ovat huolta herättäviä (huoltaja ei selvitä poissaoloja tai poissaolot ovat usein toistuvia yksittäisiä sairauspäiviä, kesken koulupäivää poistumisia tai aamumyöhästymisiä): luokanopettaja/luokanohjaaja tekee kartoituksen poissaolojen syistä ja on yhteydessä huoltajiin.

- Luokanopettaja/luokanohjaaja sopii oppilaan ja huoltajien kanssa seurannasta.

- Oppilashuoltohenkilöstön konsultointi mahdollisimman matalalla kynnyksellä.

Luokanopettaja/luokanvalvoja seuraa poissaolomääriä ja jos poissaolomäärä silti ylittää 80h, niin on sosiaalihuoltolain mukaista yhteydenottoa / lastensuojeluilmoitusta harkittava.

Tarvittaessa koulun ulkopuolisten tahojen konsultointi.

Luokanopettaja/luokanvalvoja Wilma-merkinnän "Poissaolot 80 h" ja ilmoittaa rehtorille poissaolojen määrän.

Huolta herättävä poissaolo yli 100 tuntia

Vastuuhenkilö: luokanopettaja/luokanvalvoja

1. Jos poissaolot ovat ennalta anottuja lomia tai useammasta kokonaisesta, peräkkäisestä, huoltajan selvittämistä sairauspäivästä johtuvia: luokanopettaja/luokanohjaaja keskustelee oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin; selvitetään poissaolojen vaikutus opiskeluun ja mahdollisen lisätuen tarve. Luokanopettaja/luokanvalvoja tekee Wilma-merkinnän "Keskustelu 100 h".

2. Jos poissaolot ovat huolta herättäviä (huoltaja ei selvitä poissaoloja tai poissaolot ovat usein toistuvia yksittäisiä sairauspäiviä, kesken koulupäivää poistumisia tai aamumyöhästymisiä):

· Luokanopettaja/luokanvalvoja kutsuu koolle monialaisen asiantuntijaryhmän huoltajan suostumuksella.

- Monialainen asiantuntijaryhmä sopii tukitoimista ja seurannasta yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa.
- Luokanopettaja/luokanvalvoja merkitsee oppilaan tuntimerkintöihin merkinnän "Asiantuntijaryhmä/huoltajapalaveri" ja ilmoittaa rehtorille/koulunjohtajalle poissaolojen määrän.
- Poissaoloihin liittyessä terveydellistä huolta, konsultoidaan kouluterveydenhoitajaa. Sen jälkeen terveydenhoitaja ja/tai koululääkäri kutsutaan tarvittaessa monialaiseen yhteistyöhön oppilaan kokonaistilanteen kartoittamiseksi.
- Tarvittaessa monialaiseen asiantuntijaryhmään kutsutaan mukaan koulun ulkopuolisia toimijoita.
- Opiskeluhuollon työntekijä jatkaa kartoitusta poissaolojen syistä ja kokonaistilanteesta ja tarpeenmukaista työskentelyä perheen kanssa oppilaan koulunkäynnin tukemiseksi.
- Yleisen tuen oppilaalle laaditaan koulunkäynnin tueksi pedagoginen arvio.
- Sosiaalihuoltolain mukaista yhteydenottoa /lastensuojeluilmoitusta harkittava huolta heittävästä poissaoloista.
- Tarvittaessa koulun ulkopuolisten tahojen konsultointi.
- Sovitut toimenpiteet, vastuuhenkilö ja seurantapalaveri kirjataan oppilashuoltokertomukseen.

Monialainen asiantuntijaryhmä jatkaa seurantaa sovitun suunnitelman mukaan. Työskentely oppilaan, perheen ja mahdollisten yhteistyötahojen kanssa jatkuu koulunkäynnin tukemiseksi. Sovitut toimenpiteet, vastuuhenkilö ja seurantapalaveri kirjataan oppilashuoltokertomukseen.

Paljon poissaoloja, yli 150 tuntia

Vastuuhenkilö: luokanopettaja/luokanvalvoja/rehtori/koulunjohtaja

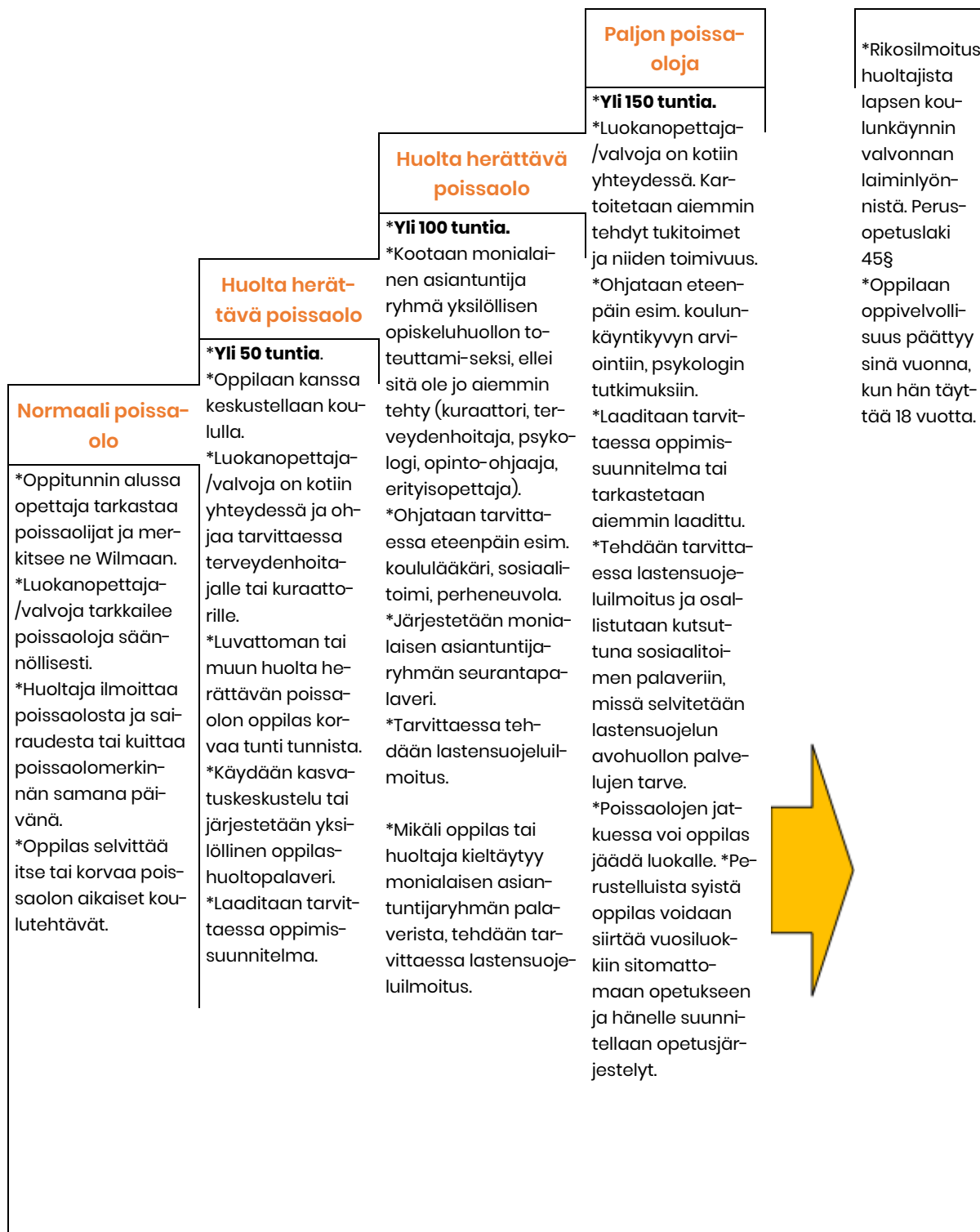
Toiminta poissaoloihin puuttumisen portaiden mukaisesti. Lisäksi luokanopettaja/luokanvalvoja ilmoittaa rehtorille/koulunjohtajalle poissaolojen määrän.

Rehtori/koulunjohtaja ilmoittaa poissaolomäärän johtavalle rehtorille ja merkitsee oppilaan tuntimerkintöihin "Tieto johtavalle rehtorille (150 h)".

Johtava rehtori lähettää huoltajalle kirjallisen ilmoituksen oppivelvollisuuden laiminlyönnistä sekä palaverikutsun koulun niin pyytäessä. Ilmoitus/kutsu lähetetään tällöin myös tarpeellisille yhteistyötahoille.

Sosiaalihuoltolain mukaista yhteydenottoa / lastensuojeluilmoitusta harkittava.

Poissaoloihin puuttumisen portaat toimintakaavio opiskeluhuollolle

Koulupsykologin tehtävänä on tukea oppilaiden/ opiskelijoiden oppimista, koulunkäyntiä, hyvinvointia sekä psyykkisiä ja sosiaalisia valmiuksia. Koulupsykologin tutkimuksen tarkoituksena on tuoda tarpeellista tietoa lapsen oppimisesta ja kehityksestä koulun tukitoimien suunnittelua ja toteuttamista varten.

Ennen psykologin arviointiin ohjaamista

Oppilas on saanut tehostettua tukea vähintään 6 kuukauden ajan ja erityisopettaja on arvioinut ja seurannut oppilaan taitotasoa erilaisin testimenetelmin (esimerkiksi luki-testit). Mahdollisuuksien mukaan oppilaan tilanteesta on konsultoitu koulu- tai perheneuvolan psykologia

Monialainen yksilöllistetty asiantuntijaryhmä

opettaja kokoaa asiantuntijaryhmän oppilaan kokonaistilanteen ja tukitoimien riittävyyden arvioimiseksi. Mikäli mahdollista koulupsykologi kutsutaan ryhmään tässä vaiheessa.

monialainen asiantuntijaryhmä arvioi samalla, onko tarvetta lisätiedolle tukitoimien suunnittelun tai toteutuksen pohjaksi.

asiantuntijaryhmä voi käyttää arvioinnin tukena

Koulukuntoisuuden monialainen arviointi - lomaketta

(Liite 1)

Koulupsykologin tutkimuksia ei tavallisesti tarvita:

kapea-alaiset oppimisvaikeudet- esim. lukivaikeuden peruskartoituksen tekevät erityisopettajat

oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät haasteet ovat jo tiedossa ja tukitoimien suunnittelu on ensisijaista

oppilas pärjää koulussa yleisopetuksen tavoitteiden mukaisesti ja huolta oppilaan hyvinvoinnista ei ole

erityisen tuen päätöstä varten, mikäli oppilaasta on jo olemassa riittävän kattavat tiedot

neuropsykiatrisissa oireissa, mikäli oppilaalla ei ole oppimisen vaikeuksia

Koulupsykologin tutkimusten tekeminen voi olla perusteltua:

koulun säännöllisistä ja pitkäkestoisista tukitoimista / tehostetusta tuesta huolimatta edistymistä ei tapahdu ja huoltajat, oppilas tai opettaja on jatkuvasti huolissaan oppilaan hyvinvoinnista ja tilanteesta

oppilaan tilanteessa on tapahtunut tuesta huolimatta selvää muutosta heikompaan

erityisen tuen päätöksen tai tuen järjestämisen pohjalle tarvitaan vielä lisätietoa

Lähete koulupsykologin arvioon

Mikäli koulupsykologi ei ole ollut käytettävissä monialaisessa asiantuntijaryhmässä, voidaan ennen lähetteen tekoa konsultoida häntä tai perheneuvolan psykologia tutkimuksen tarpeesta opettaja yhdessä huoltajien kanssa täyttää

Lähetteen koulupsykologin arviointiin (Liite 2)

- lähete lähetetään kirjallisena opiskeluhuollon sihteerille:

Opiskeluhuollon palvelusihteerin Tarja Seppilä

Kauhajoen perhekeskus/ opiskeluhuolto

Hakasivuntie 1

61800 Kauhajoki

tai turvapostilla

taria.seppila@hyvaep.fi

- Opiskeluhuollon sihteeri skannaa lähetteen oppilaan potilastietoihin ja laittaa koulupsykologin jonokirjalle.

Koulupsykologin arvioinnin toteuttaminen

Koulupsykologin arviointeja toteutetaan tällä hetkellä sekä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen (HYVAEP) omana toimintana että ostopalveluina. Päätöksen koulupsykologin arvioinnin toteuttamisesta tekee lähetetietojen pohjalta HYVAEP:n työntekijät. Oppilaan huoltajiin ollaan yhteydessä, kun psykologin arvioinnin toteuttamiseen tulee mahdolliseksi. Arvioinnin aikana arviointia tekevä psykologi on yhteydessä myös opettajaan ajankohtaisen tilanteen selvittämiseksi.

Seuranta

Koulupsykologin tutkimusjakson päätyttyä pidetään palaute huoltajille ja koululle. Siinä yhteydessä sovitaan tukitoimien toteutumisen ja oppilaan tilanteen seuraamisesta. Seurantatutkimuksia psykologille ei sovita, vaan tarvittaessa oppilaasta voidaan tehdä em. kriteerin pohjalta uusi lähete koulupsykologin arviointiin.

Koulupsykologin tutkimusten yhteenveto tallennetaan potilastietojärjestelmään ja on sitä kautta nähtävissä OmaKannassa.

Liitteet:

liite 1 Koulukuntoisuuden monialainen arviointi

Liite 2 Lähete koulupsykologin arvioon

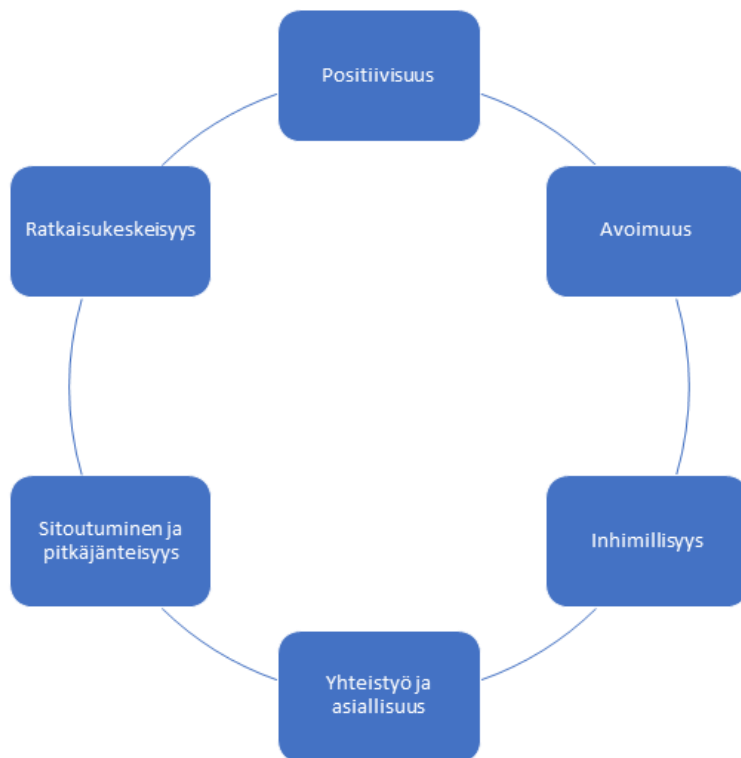
ISONKYRÖN KIUSAAMISEN VASTAINEN MALLI

”Me emme tiedä totuutta, vaan kuulemme lapsen kokemuksen, joka on hänelle totta.” -
Tommi Nyström

Tavoite ja arvopohja

Mallin tavoitteena on toimia ohjerunkona ryhdyttäessä ottamaan käyttöön ns. nollatoleranssiin perustuvaa mallia epäasialliseen käyttäytymiseen ja kiusaamiseen. Tämä tarkoittaa, että jokainen tilanne arvioidaan ja epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan. Toimintatavat arvioidaan yksilöllisesti.

Tärkeänä huomiona on, että mallia arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti. Sivistyspalvelut järjestivät 5.5.2022 kaikille huoltajille, päättäjille, vanhempainyhdistyksille ja esim. nuori-sovaltuuston jäsenille avoimen Kiusaamisen vastaisen illan, jossa tehdyssä kyselyssä mallin perustaksi nousivat seuraavat arvot:

Positiivisuus – Huonoa ja epäasiallista käyttäytymistä ryhdytään korjaamaan ja ohjaamaan positiivisen vahvistamisen kautta pelkän sanktiopohjaisen (negatiivinen vahvistaminen) sijasta.

Avoimuus – Mallia on ryhdytty kehittämään avoimessa yhteistyössä huomioiden eri sidosryhmien ja osapuolten näkemyksiä. Tätä myös jatketaan mm. vuosittain tehtävien kiusaamiseen ja epäasialliseen käyttäytymiseen ja turvallisuuteen liittyvien kyselyiden tulosten julkaisuilla.

Inhimillisuus – Lähtökohtana on huolehtia, että kaikkia kohdellaan tasapuolisesti ja oikein, inhimillisesti. Kiusaamistilanteissa tämä on erittäin tärkeää, koska luontaiset, hyvinkin voimakkaat tunteet ovat pinnalla.

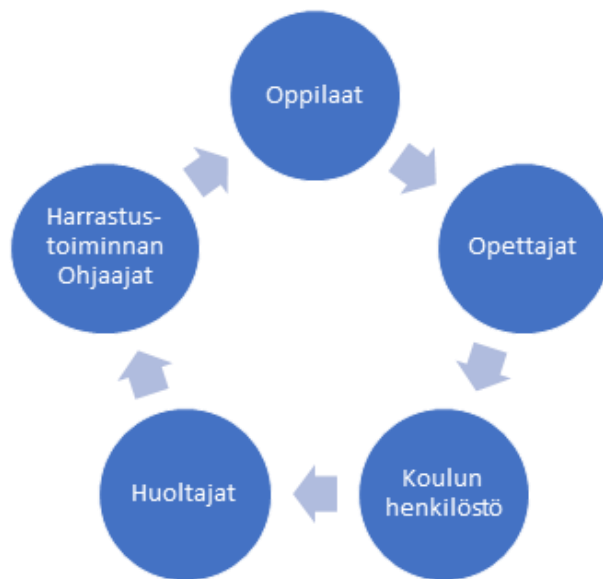
Yhteistyö ja asiallisuus – Ilman vuoropuhelua ja yhteistyötä oppilaiden, koulun, kodin ja muiden sidosryhmien välillä on ensiarvoisen tärkeää, niin epäasiallisen käyttäytymisen korjaamisessa kuin kiusaamistilanteiden lopettamisessa. Koulussa luodaan yhteisöllisyyttä ja rohkeutta kertoa epäasiallisesta käyttäytymisestä ja kiusaamisesta.

Sitoutuminen ja pitkäjänteisyys – Käyttäytyminen ei muutu hetkessä ja tämä saattaa turhauttaa eri osapuolia tilanteissa. Samoihin asioihin saatetaan joutua puuttumaan kerta toisensa jälkeen. Tämä vaatii malliin sitoutumista ja pitkäjänteisyyttä.

Ratkaisukeskeisyys – Mallissa pyritään löytämään toimivat ratkaisut ja mallit epäasiallisen käyttäytymisen ja kiusaamisen lopettamiseen. Vuorovaikutus on keskeisessä roolissa ja vuorovaikutuksen kautta rakennetaan ymmärrystä tilanteen ja käyttäytymisen juurisyistä. Näihin juurisyihin ryhdytään vaikuttamaan ja puuttumaan.

Sidosryhmät

Mallin avulla on tarkoitus saada mukaan niin oppilaat, opettajat, koulun työntekijät kuin huoltajat ja harrastusten ohjaajat.

Määritelmät

Tilanteiden käsittelyä varten on tärkeää, että kykenemme kommunikoimaan yhteisesti ymmärrettävillä termeillä. Samalla kykenemme arvioimaan millä keinoilla tilanteet olisivat parhaiten ratkaistavissa. Huomioitavaa on, että epäasiallinen käyttäytyminen ei rajoitu pelkästään fyysiseen kanssakäymiseen vaan sitä esiintyy myös niin sähköisessä viestinnässä kuin sosiaalisessa mediassa kuin näiden yhdistelminä. Samoin on kiusaamisen osalta. Ilmenemismuotoja on useita.

Kouluissa tehdään päivittäin töitä luokissa ja välitunneilla sen eteen, miten toisille puhutaan ja miten toista kohdellaan. Lasten kanssa keskustellaan myös siitä, mikä on kiusaamista ja mikä erimielisyyksien selvittelyä.

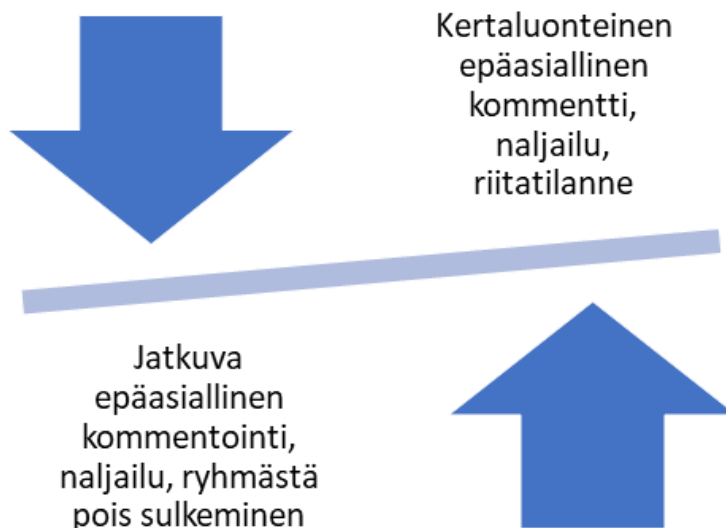
Epäasiallinen käyttäytyminen on yksinkertaisesti huonoa, epäkohteliasta käyttäytymistä. Epäasiallinen käyttäytyminen saattaa muokkaantua kiusaamiseksi jatkuessaan. Epäasialliseen käyttäytymiseen sisältyvät niin ruma ja törkeä kielenkäyttö kuin epäkohteliaat eleet ja muu sanaton viestintä. **Kiusaaminen on toistuvaa, tahallista, tarkoituksellista toisen henkilön vähättelyä, loukkaamista, fyysistä väkivaltaa, syrjimistä.**

Tärkeää on huomioida, että yksittäinen riitatilanne tai tilanne, jossa tulee pahamieli, ei ole kiusaamista vaan epäasiallista käyttäytymistä. Tilanteeseen puututaan ja se pitää sopia ja käsitellä siten, että molemmille/kaikille osapuolille jää tunne, että tilanne on käsitelty. Huomioitavaa on kuitenkin, että jos kahden henkilön välillä syntyy jatkuvasti ristiriit-

tatilanteita, tähän pitää kohdistaa enemmän selvittelyä ja resursseja, jotta päästään selvittämään juurisyitä.

KIUSAAMISTA

EPÄASIAALLISTA KÄYTTÄYTYMISTÄ

Esimerkki 1:

Oppilas viittaa vastatakseen opettajan kysymykseen, kun vierestä nousee toinen oppilas ja läpsäisee leikkisästi viittaajan käteen "high five". Sivullisten näkökulmasta tämä näyttää hauskalta, mutta kun asiaan perehdytään hieman syvemmin, huomataan, että joidenkin oppilaiden tarkoituksena on ivata viittaavaa oppilasta hänen tuntiaktiivisuudestaan. Tämä tapa on luokkatovereiden tiedossa, mutta vaihtuvat opettajat eivät välttämättä ole toistuvuutta huomanneet. Kyseessä on kiusaaminen, jolla halutaan kyseisen aktiivisen oppilaan lopettavan viittaaminen ja osallistuminen. Motiivina ilmeisesti kateus oppilaan opintomenestykseen ja kykyyn keskittyä, joka saa kiusaajan /kiusaajat näyttämään huonolta (omasta mielestään). Kun tämä jatkuu vielä seuraavanakin päivänä ja kaikilla tunneilla muuttuen jo uudeksi käytöstavaksi, on kysymyksessä selvästi kiusaaminen.

Kysymys: Mistä tässä tilanteessa tunnistetaan kiusaaminen?

- toistuvuus, onko jatkuvaa vai kerran hetkessä kiinni?
- osapuolten kehonkieli, ovatko kaikki iloisia ja nauravaisia?

- toimitaanko kaikkien kanssa samoin vai kohdistuuko toiminta vain yhteen henkilöön?

Yhteenveto

Kiusaamisen vastainen malli ei rajoitu pelkästään koulumaailmaan. Kaikenlaisen häirinnän, juorujen levittämisen (mustamaalaus) ja syyttelyn (maalittaminen) pois kitkeminen ovat osa kiusaamisen vastaista mallia. Tärkeää on myös erottaa normaalit ihmisten väliset riita- ja erimielisyystilanteet kiusaamisesta.

Ennaltaehkäisevät toimet

Ennaltaehkäisy on koulun arjessa jokapäiväistä. Sen perustana ovat kouluvuoden alussa luotavat yhteiset säännöt ja rutiinit esim. siirtymiin liittyen. Luokissa tehdään luokan säännöt ja kerrataan koko koulun säännöt. Koulun vuosikellossa määritellään yhteisöllisyyttä ja positiivista yhteishenkeä lisäävä toiminta. Tiettyjen vuosittaisten tapahtumien toistuvuus lisää turvallisuudentunnetta ja yhteisöllisyyden kokemusta. Koulun pedagogisen toiminnan sisälle on rakennettu ratkaisuja, jotka toteuttavat ja vahvistavat yhteisöllisyyttä.

Tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan jatkuvasti kaikenikäisten lasten ja nuorten kanssa. Erityisesti nivelvaiheissa tapahtuvissa ryhmätyksissä hyödynnetään myös muita yhteistyötahoja, kuten nuorisopuolen työntekijöitä ja oppilashuollon ammattilaisia.

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan erilaisten pelien ja leikkien kautta, joissa myös voittaminen ja häviäminen tulevat tutuiksi. Oppilaiden kanssa keskustellaan toisten ihmisten hyväksymisen tärkeydestä, erilaisuuden sietämisestä, jne. Alakouluissa toteutetaan kummioppilastoimintaa, jossa isommat oppilaat toimivat pienemmille oppilaille kummeina. Yläkoulun puolella tukioppilas- ja oppilaskunnan toiminta lisäävät niitä tukipilareita, jotka lisäävät kouluviihtyvyyttä ja toimivat siten ennaltaehkäisevänä työnä jopa koulu-kiusaamisen vähentämiseksi.

Tunnetaitoja opetellaan esim. tunnekorttien avulla ja harjoitellaan tunnistamaan erilaisissa tilanteissa ilmeneviä tunteita. Vuorovaikutustilanteita ja niiden aiheuttamia tunteita (esim. jonossa etuilu, toisen kaatumiselle nauraminen, jne.) voidaan harjoitella myös draaman ja ryhmätöiden kautta. Oppilashuollon henkilöstö käyttää pienryhmien ja yksittäisten oppilaiden kanssa tunne- ja kaveritaitopelejä, joiden kautta keskustellaan paljon tunteista ja kaverien kanssa toimimisesta.

Kouluilla vieraillee myös monia muita ammattilaisia, kuten nepsy-valmentajia, jotka antavat työkaluja niin nepsy-lapsille kuin heidän opettajilleen ja ohjaajilleenkin toimia turvallisesti voimakkaita tunnereaktioissa.

Välitön puuttuminen

Välitön puuttuminen tarkoittaa sitä, että epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan heti, kun se havaitaan tai siitä tulee tieto. Kaikki tietoon tulleet kiusaamistapaukset selvitetään aikuisen läsnä ollessa.

Ensisijainen toimenpide on tilanteen selvittäminen ja sopiminen osapuolten kanssa. Osapuolia kuullaan erikseen. Jos tilanteessa on viestintäkynnyksen ylittäviä tekijöitä, kirjataan tapahtumat ylös ja viestitään huoltajille ja muille asianosaisille.

Epäasiallinen käyttäytyminen ja kiusaaminen saattavat tulla tietoon useita reittejä pitkin. Tässä yhteydessä on tärkeä ensin saada käsitys, mistä tilanteesta on kysymys ja jos mahdollista, ratkaista asia siinä hetkessä. Menetelmänä voidaan hyödyntää palo- ja pelastustilanteiden logiikkaa.

1.	"SAM-MUTA"	<ul style="list-style-type: none"> - Keskeytä tilanne, jos akuutisti käynnissä - Kuuntele henkilöitä, jotka ovat olleet tilanteessa mukana - Rauhoita kohteena ollutta henkilöä ja kerro mitä tulet tekemään seuraavaksi - Kokoa tieto yhteen - Tee päätös tiedottamisesta
2.	"HÄLYTÄ"	<ul style="list-style-type: none"> - Kun ymmärrämme tilanteen kokonaisuuden, voimme viestiä tästä, jos viestintäkynnys on ylittynyt. - Opettajan näkökulma:

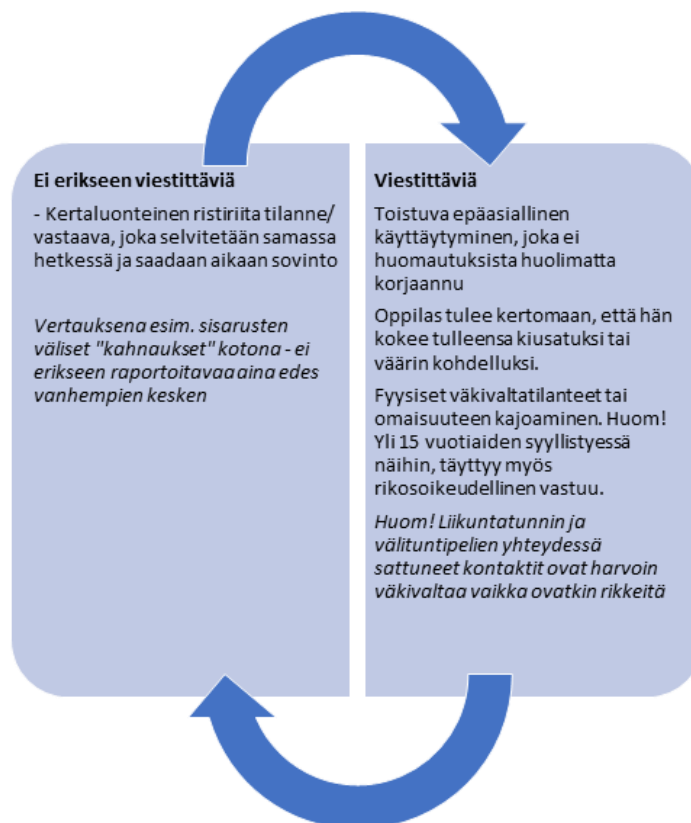

		<ul style="list-style-type: none"> ○ Huoltajille tieto tilanteesta, seuraavista toimista ja tukitarpeista huoltajien toimesta - Huoltajan näkökulma <ul style="list-style-type: none"> ○ Opettajalle tieto tilanteesta ja yhteinen keskustelu tukitarpeista
3.	"RAJOITA"	<ul style="list-style-type: none"> - Älä ryhdy levittämään tietoa ennen tietojen täydentämistä ja selvittämistä - Jos kuulet huhuja, kysy mistä nämä tiedot ovat peräisin ja täydennä tiedonkeräyslomakkeelle - SAMMUTA huhut

Viestintä

Yhteydenpito ja viestintä ovat tärkeä osa-alue hyvässä vuorovaikutuksessa. Kiusaamisen vastaisen mallin arvoperustassa avoimuus sekä yhteistyö ja asiallisuus ovat myös viestinnän keskiössä. Tärkeää on myös oman tunne- ja viireystilan tunnistaminen tilanteessa.

Viestinnän yleiset periaatteet:

Oman tunnetilan tunnistaminen

Kiusaamistilanteet vaikuttavat meistä jokaiseen. Omat tunteet saattavat tulla voimakkaastikin mukaan. Tämä vaikuttaa myös omaan viestintäämme ja kun kirjoitamme tai soitamme asiasta, muistetaan arvoperustana yhteistyö ja asiallisuus. Se, että asiaan ei ole oppilaan näkökulmasta puututtu, on hänen kiistämätön kokemuksensa, mutta on saattanut käydä myös niin, että asiaan puuttuminen on vielä kesken. Selvitetään yhteistyössä ja asiallisesti tämä.

Viestintä oppilaan kanssa

Kun oppilas kertoo opettajalle ja koulun muulle henkilökunnalle kiusaamisesta, keskeistä on oppilaan kanssa sopia miten tullaan etenemään tilanteessa. Kun opetushenkilöstö on tehnyt toimet, tulee oppilaalla kertoa (viestiä), että nyt on nämä sovitut toimet tehty ja seurataan tilannetta.

Viestintä koulun ja huoltajien välillä

Kuten edellä on todettu, normaalista ja päivittäisistä vuorovaikutustilanteista ei sen kummemmin raportoida, ellei ole erikseen jostain sovittu. Jos opettaja ryhtyy selvittämään kiusaamisepäilyä, hän viestii siitä myös huoltajalle ja samoin ne ensimmäiset toimet (viestintä oppilaan kanssa), jotka on jo tehty.

Jos oppilas kertoo kotona kiusaamiskokemuksen, huoltajan tulee ottaa yhteyttä opettajaan ja kertoa mitä oppilas kertoi. Keskustelun avuksi liitteenä löytyvät tiedonkeräyslomakkeet, jotka auttavat tilanteen jäsentämisessä.

Toimintaprosessi kiusaamistilanne-epäilyssä

Toimintamallin kiteytys on, että puuttumiskynnys epäasialliseen käyttäytymiseen on matala ja ohjaaminen kohteliaaseen ja hyvään vuorovaikuttamiseen on jatkuvaa.

Vaiheiden sisältöä ja avainkysymyksiä:

Vaihe 1: Mitä on tapahtunut, mistä tilanteesta on kysymys

Ratkaisevan tärkeää on välitön havaitseminen, kuuleminen ja puuttuminen sekä aktiivisen tilanteen katkaiseminen esim. välituntitilanne.

Keskeiset kysymykset ja teot:

- Mitä on tapahtunut?
- Keitä tässä on ollut paikalla?
- Mistä tilanne on lähtenyt liikkeelle?
- Kenelle pitää välittömästi viestiä asiasta, vai pitääkö viestiä tässä vaiheessa vielä lainkaan?

Vaihe 2: Tilannearvio ja ensitoimintasuunnitelma tekeminen

- Havaitaan jotain tapahtuvan -> tilannekartoitus, kirjauksen tekeminen lomakkeelle 1**
- Tullaan kertomaan tapahtuneesta->tilannekartoitus, kirjauksen tekeminen lomakkeelle 1**
  - Yhteenveto tilanteesta
  - Yhteenveto osallisista
  - Yhteenveto motivaatioista ja toiminnan perusteista
  - Tiedottaminen molempien osapuolten huoltajille
  - Ensitoimintasuunnitelma
    - o Kenelle viestitään tässä vaiheessa ja mitä viestitään
    - o Ketä tulee kuulla lisätietojen saavuttamiseksi
    - o Mitkä ovat välittömät puuttumisen keinot
  - o Miten tuetaan ja autetaan kiusaamisen tilanteen osapuolina olevia oppilaita

Vaihe 3: Selvitystyö ja kestävän ratkaisun rakentaminen

Tilannekartoituksessa on todettu, että kyseessä on kiusaamistilanne. Osapuolille pidetään erikseen käsittelypalaverit, jossa kuullaan heitä lomakkeen 2 mukaisesti. Informoidaan molempien osapuolten huoltajia.

- Ensisuunnitelman mukainen toiminta
- Tilannearvion täydentäminen, kiusaamisen käsittelypalaveri, lomakkeen 2 mukaisesti
- Toimivien puuttumiskeinojen arviointi tilanne- ja persoonakohtaisesti
  - o Kasvatuskeskustelu
  - o Vertaissovittelu, milloin sovittelun edellytykset ovat olemassa. Lähtökohta on, että kiusattua henkilöä ei koskaan pakoteta kohtaamaan kiusaajiaan.
  - o Kiusaamisen toistuessa tai ollessa erityisen vakavaa järjestetään osapuolten ja huoltajien yhteinen tapaaminen asian selvittämiseksi. Lähtökohta on, että kiusattua henkilöä ei koskaan pakoteta kohtaamaan kiusaajiaan.
  - o Oppilashuoltoryhmä käsittely, tarvittaessa yhteistyö lastensuojelun kanssa
  - o Prosessikeinot; perusopetuslain mukaisin rangaistuskeinoin varoitukset, erottaminen.
- Puuttumiskeinojen vaikuttavuuden arviointi ja toimintasuunnitelman muokkaaminen tämän mukaan. On todettu kyseessä olevan kiusaamistilanne. (lomake 2)

Vaihe 4: Tilanteen seuranta ja turvallisuuden ylläpitäminen

Jos käsittelypalaverissa on todettu kiusaaminen niin seurantalpalaveri sovitaan pidettäväksi tapauskohtaisesti, kuitenkin **kolmen** viikon kuluessa käsittelypalaverista. Seurantalpalaverit pidetään lomakkeen 3 mukaisesti ja molemmille osapuolille erikseen.

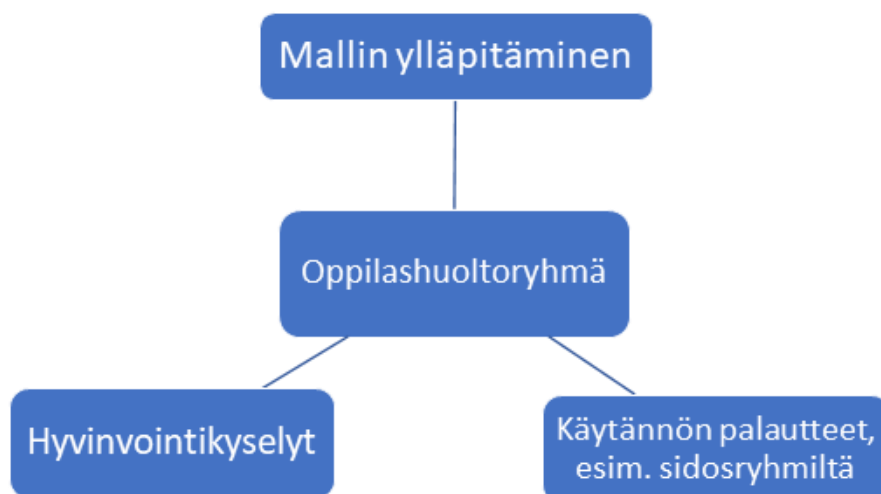
- Kuten edellä on todettu, epäasiallisen käyttäytymisen korjaaminen vaatii tukea, ohjaamista, kannustusta ja aikaa.
- Keskeistä on huomioida, että kiusaamisen / epäasiallisen käyttäytymisen kohteena olevan oppilaan jaksamisesta tulee pitää erityisesti huolta ja kannustaa kertomaan, jos tilanne jatkuu
- Samoin huonosti käyttäytyneen henkilön toiminnan positiivinen ohjaaminen on tärkeää.

Kaikkia tietoon tulleita kiusaamistapauksia seurataan systemaattisesti, jotta ajallisesti voidaan kirjata ja todeta jokaisen tapauksen selvittely päättyneeksi.

Mallin toimivuuden seuranta

Malli otetaan vuoden 2023 alusta käyttöön. Kaikille sidosryhmille annetaan mahdollisuus vaikuttaa mallin kehittämiseen ja kouluissa sen seurannasta vastaa oppilashuoltoryhmä. On tärkeä ymmärtää, että ihmisen käytös ei useinkaan muutu toivottuun suuntaan heti. Kun jokainen sitoutuu malliin, tavoitteeksi voidaan kuitenkin asettaa pysyvä muutos hyvään.

Malli lisätään Wilmaan, josta se on nähtävillä ja käytettävissä. Kaikki lasten ja nuorten kanssa toimivat aikuiset sitoutetaan noudattamaan suunnitelmaa.

Kouluissa tehdään oma hyvinvointikysely kahdesti vuodessa ja osana tätä kysytään myös kiusaamisesta. Nämä kyselyt toimivat hyvinä mittareina myös mallin toimivuudesta. Jos jotkin käytännöt eivät tunnu toimivan, tulee selvittää juurisyyt toimimattomuuteen. Mikäli syy on esimerkiksi yksittäisten henkilöiden (oppilas, opettaja, huoltaja, vanhempi, joku muu sidosryhmän jäsen) haluttomuus muuttaa omaa käytöstään yhteisesti sovitun mallin mukaiseksi, se ei tarkoita, että mallia pitää muuttaa, vaan ko. henkilön kanssa tulee päästä muuten yhteisymmärrykseen. Ensimmäisen kerran mallin toimivuutta tarkastellaan syyslukukaudella 2023.

Liitteet:

- Suunnitelman graafiset koonnit (tehnyt Redanredan Oy) (Liite 1 ja 2)

Lomakkeet:

- Kiusaamisepäilyn tilannekartoitus , lomake 1 (Liite 3)
- Käsitteypalaveri, lomake 2 (Liite 4)
- Seurantapalaveri, lomake 3 (Liite 5)